MPSCKEEDA

UPSC, MPSC, COMBINE गट ब गट क, तलाठी, पोलीस भरती

एकच ॲप – अनलिमिटेड अभ्यासक्रम, अनलिमिटेड सराव!

संपूर्ण नोट्स +
अनलिमिटेड TEST सिरीज

टॉपिकनुसार नोट्स + PYQ

प्रत्येक विषयाच्या टॉपिकनुसार नोट्स + टॉपिकचे

100 PYQ प्रत्येक विषय

LIVE + कोणत्याही वेळेत टेस्ट सिरीज

टॉपिकनुसार, प्रत्येक टॉपिकचे 25 प्रश्नांचे

50 संच ऑल महाराष्ट्र रँकिंग

मिनी मॉक टेस्ट

संपूर्ण विषय किंवा कोणतेही दोन विषय
• 25 प्रश्न

200 टेस्ट विश्लेषणासहित

फुल मॉक टेस्ट

संपूर्ण पेपर स्वरूपात

200 टेस्ट विश्लेषणासहित

दिवाळी ऑफर

₹499 / एक वर्ष

किंवा

₹99 प्रति महिना

आत्ताच डाउनलोड करा

JOIN NOW • MPSCKEEDA APP

Google Play Store वर उपलब्ध • या पानावर कुठेही टॅप करा

✱ चालू घडामोडी नोट्स : ३ नोव्हेंबर २०२६ ✱

चालू घडामोडी — ३ नोव्हेंबर २०२६ : राष्ट्रीय, महाराष्ट्र, अर्थव्यवस्था, विज्ञान, संरक्षण, नियुक्त्या, आंतरराष्ट्रीय, क्रीडा व महत्त्वाचे दिवस — परीक्षाभिमुख मुद्दे. पिवळ्या रंगातील माहिती व 'परीक्षा मुद्दा' चौकटी विशेष लक्षात ठेवा.

1 राष्ट्रीय घडामोडी

1 औषधे, वैद्यकीय उपकरणे व सौंदर्यप्रसाधनांसाठी नवे आयात प्रवेशद्वार प्रस्तावित

- आरोग्य मंत्रालयाचा **औषधे नियम, 1945** मधील **नियम 43A** मध्ये सुधारणा करण्याचा प्रस्ताव — नवे अंतर्देशीय कंटेनर डेपो (ICD), एक SEZ व एक विमानतळ अधिकृत आयात केंद्र.
- विमानमार्गे आयातीसाठी **नोएडा आंतरराष्ट्रीय विमानतळ**; ICD **दादरी** (उत्तर प्रदेश) यांचा समावेश; उद्दिष्ट — लॉजिस्टिक खर्च कमी करणे.
- दुसरा प्रस्ताव: औषध **बॅच रिलीज**साठी उत्पादकांनी पात्र व्यक्तींना औपचारिक अधिकार देणे बंधनकारक (GMP अनुपालन).

★ **परीक्षा मुद्दा:** नियम 43A (औषधे नियम 1945) — नोएडा विमानतळ, ICD दादरी.

2 TRAI — दूरसंचार इंटरकनेक्शन (तिसरी सुधारणा) नियम 2026

- **1 जानेवारी 2027** पासून लागू; इंटरकनेक्शन **LSA (परवाना सेवा क्षेत्र) स्तरावरील POI** व **IP-आधारित** नेटवर्ककडे **3 वर्षांत टप्प्याटप्प्याने** स्थलांतर.

★ **परीक्षा मुद्दा:** TRAI इंटरकनेक्शन — 1 जाने. 2027 पासून; LSA-स्तरीय POI.

3 'वयो सन्मान राष्ट्रीय अभियान' सुरू

- सामाजिक न्याय व सक्षमीकरण मंत्रालयाचे अभियान — **अटल वयो अभ्युदय योजना (AVYAY)** अंतर्गत; तरुण व ज्येष्ठ नागरिकांमधील **आंतरपिढी नाते** दृढ करणे.
- रचना: **'5C' मॉडेल** व देशव्यापी स्वयंसेवक जाळे.

* चालू घडामोडी नोट्स : ३ नोव्हेंबर २०२६ *

4 लोकलेखा समिती (PAC) अध्यक्षांची परिषद — तिरुवनंतपुरम

- लोकसभा अध्यक्ष **ओम बिर्ला** यांच्या हस्ते उद्घाटन; "प्रत्येक सार्वजनिक रुपयाचा हिशेब" — लेखापरीक्षणातील विलंब दूर करणे व **AI** सारख्या तंत्रज्ञानाचा संसदीय देखरेखीत वापर.

5 NHRC — अल्पवयीन मुलींच्या तस्करीची स्वतःहून दखल

- **मध्य प्रदेश व राजस्थान** येथून **महाराष्ट्रात** अल्पवयीन मुलींची तस्करी होत असल्याच्या वृत्ताची **राष्ट्रीय मानवाधिकार आयोगाने (NHRC)** स्वतःहून (suo motu) दखल घेतली; संबंधित राज्यांकडून **2 आठवड्यांत** अहवाल मागवला.

2 महाराष्ट्र

6 पुणे मेट्रो — हिंजवडी–शिवाजीनगर 'पिंक लाइन' (लाइन 3) राष्ट्राला समर्पित

- पंतप्रधानांनी व्हिडिओ कॉन्फरन्सिंगद्वारे सुमारे **₹21,800 कोटींच्या** पुणे मेट्रो प्रकल्पांचे उद्घाटन व पायाभरणी केली.
- लाइन 3: माण-हिंजवडी ते जिल्हा न्यायालय (शिवाजीनगर), **23.203 किमी**, पूर्णतः उन्नत, **23 स्थानके**, खर्च ₹8,313 कोटी; PPP तत्त्वावरील देशातील पहिला मेट्रो प्रकल्प (PMRDA; अंमलबजावणी — Tata–Siemens संयुक्त उपक्रम PITCMRL).
- सुमारे **100 महिला चालकांचे** पथक गाड्या चालवणार — म्हणून 'पिंक लाइन'; प्रवासी सेवा 4 नोव्हें.पासून (17 स्थानके).

पंतप्रधान नरेंद्र मोदी

- PM: देशात मेट्रो जाळे ≈**1,200 किमी, 26 शहरे** (2014 मध्ये 5 शहरे); महाराष्ट्रात 2014 मधील 10–11 किमीवरून आता ≈**175 किमी**.

★ **परीक्षा मुद्दा:** पुणे मेट्रो लाइन 3 — PPP वरील पहिली; सर्व-महिला चालक; 23.2 किमी.

* चालू घडामोडी नोट्स : ३ नोव्हेंबर २०२६ *

3 अर्थव्यवस्था, व्यापार व कृषी

7 चालू वर्षासाठी 1 ट्रिलियन डॉलर निर्यातीचे लक्ष्य

- वाणिज्यमंत्री **पीयूष गोयल** (किरोडीमल कॉलेज, नवी दिल्ली): मागील वर्षी विक्रमी **863 अब्ज डॉलर** निर्यात; यंदा **1 ट्रिलियन डॉलर** (≈16% वाढ) लक्ष्य.
- एप्रिल–सप्टेंबर निर्यात **480 अब्ज डॉलर** (14% वाढ).

★ **परीक्षा मुद्दा:** निर्यात — 863 अब्ज डॉलर (मागील वर्ष) → 1 ट्रिलियन डॉलर लक्ष्य.

8 किनारी व जलमार्ग मालवाहतुकीचा वाटा 2047 पर्यंत 12%

- बंदरे मंत्री **सर्बानंद सोनोवाल** (पुरी, ओडिशा): किनारी व अंतर्देशीय जलमार्गांचा वाटा **6% वरून 12%** (2047 पर्यंत).
- पारादीप बंदर प्राधिकरण व ओडिशा सरकारतर्फे सुमारे **₹1,500 कोटींचे पुरी आंतरराष्ट्रीय क्रूझ टर्मिनल**; **क्रूझ भारत मिशन** — मार्च 2029 पर्यंत 10 लाख प्रवासी.

9 APEDA — अरुणाचलचे किवी व कुल्लूचे डाळिंब दुबईला

- अरुणाचल प्रदेशातील **झिरो** येथील **1.5 मे. टन किवी** ची दुबईला पहिली चाचणी निर्यात.
- हिमाचल प्रदेशातील (कुल्लू) **1.3 मे. टन 'सिंदुरी' डाळिंब** दुबईला — भुंतर FPO चे सुमारे 600 शेतकरी लाभार्थी.

* चालू घडामोडी नोट्स : ३ नोव्हेंबर २०२६ *

10 'नदी संजीवनी' — बिहारमध्ये नदीतील गाळ महामार्गांसाठी

- रस्ते वाहतूक व महामार्ग मंत्रालय (MoRTH) व **बिहार सरकार** यांच्यात सामंजस्य करार — नद्यांचे शास्त्रीय गाळ काढणे व तो गाळ **राष्ट्रीय महामार्ग** बांधणीत वापरणे.
- **243 लाख घनमीटर** गाळ **16 चालू प्रकल्पांत**; पूर नियंत्रणालाही मदत.

★ **परीक्षा मुद्दा:** नदी संजीवनी — बिहार; गाळ → महामार्ग.

11 सिक्कीम दुग्धविकास — 'छुरपी' ट्रेसेबिलिटी व सिरी गायींसाठी CoE

- केंद्रीय मंत्री **राजीव रंजन सिंह** यांनी गंगटोक येथे सिक्कीम दूध संघाच्या **सूक्ष्मजीवशास्त्र प्रयोगशाळेचे** (राष्ट्रीय दुग्धविकास कार्यक्रम) उद्घाटन केले; पारंपरिक चीज **'छुरपी' ट्रेसेबिलिटी** उपक्रम सुरू.
- देशी **'सिरी' गोवंश** संवर्धनासाठी **उत्कृष्टता केंद्र (CoE)** घोषित.

12 SUVIKALP — बंद कोळसा खाणींच्या पुनर्वापरासाठी डिजिटल साधन

- कोळसा नियंत्रक संघटनेने विकसित **SUVIKALP** — बंद/परित्यक्त **कोळसा व लिग्नाइट** खाणींच्या जमिनीचा खाणकामोत्तर सर्वोत्तम वापर (बहु-निकष निर्णय पद्धती) सुचवणारे व्यासपीठ.

* चालू घडामोडी नोट्स : ३ नोव्हेंबर २०२६ *

4 ऊर्जा व पर्यावरण

13 आंतरराष्ट्रीय सौर आघाडी (ISA) — भारत सलग तिसऱ्यांदा अध्यक्ष

- Bharat RE 2026 मध्ये केंद्रीय मंत्री **प्रल्हाद जोशी** यांची घोषणा — **भारत ISA चा अध्यक्ष (तिसरी सलग मुदत); फ्रान्स** पुन्हा सह-अध्यक्ष.
- ISA स्थापना — **2015** (भारत व फ्रान्स); आता **130** सदस्य/स्वाक्षरीकर्ते देश; **आफ्रिका सोलर फॅसिलिटी** — 200 दशलक्ष डॉलर (भारताचा वाटा ≈25 दशलक्ष डॉलर).

केंद्रीय मंत्री प्रल्हाद जोशी

★ **परीक्षा मुद्दा:** ISA — भारत अध्यक्ष (3 री मुदत); फ्रान्स सह-अध्यक्ष; 130 देश.

14 Bharat RE 2026 — ओडिशाचे ₹1.17 लाख कोटींचे 18 करार

- समिटच्या दुसऱ्या दिवशी **ओडिशा** सरकारने नवीकरणीय ऊर्जा प्रकल्पांसाठी सुमारे **₹1.17 लाख कोटींचे 18 सामंजस्य करार** केले.

15 COP31 (अंताल्या, तुर्किये) साठी भारताचे प्राधान्यक्रम

- पर्यावरणमंत्री **भूपेंद्र यादव**: नोव्हेंबर 2026 मधील **UNFCCC COP31 — अंताल्या (तुर्किये)** येथे भारत **हवामान वित्त, तंत्रज्ञान हस्तांतरण** व ग्लोबल साउथच्या हितांवर भर देणार.

★ **परीक्षा मुद्दा:** COP31 — अंताल्या, तुर्किये.

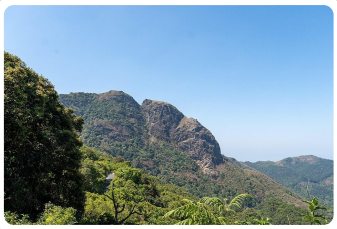
* चालू घडामोडी नोट्स : ३ नोव्हेंबर २०२६ *

16 तीव्र चक्रीवादळ 'मुरासु' — ओंगोलजवळ जमिनीवर धडक

- IMD नुसार तीव्र चक्रीवादळ (Severe Cyclonic Storm) **'मुरासु'** ची जमिनीवर धडक (landfall) प्रक्रिया **3 नोव्हें. पहाटे 1 वाजता** आंध्र प्रदेशातील **ओंगोल**जवळ सुरू; वाऱ्याचा वेग **110–120 किमी/तास**; नंतर वादळ कमकुवत झाले.

17 3 नोव्हेंबर — आंतरराष्ट्रीय जैवमंडल राखीव क्षेत्र दिन

- UNESCO च्या **'मानव व जैवमंडल' (MAB)** कार्यक्रमाशी संबंधित दिन.
- भारतात **18 जैवमंडल राखीव क्षेत्रे**; त्यापैकी **13** UNESCO च्या जागतिक जाळ्यात. भारतातील पहिले जैवमंडल राखीव क्षेत्र — **निलगिरी (1986)**.

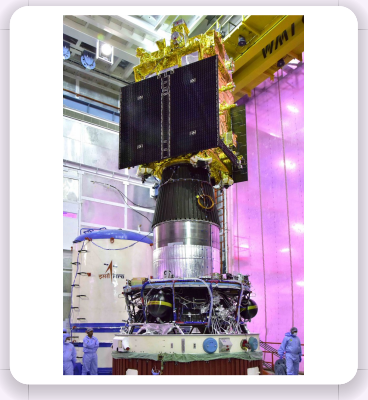
निलगिरी जैवमंडल राखीव क्षेत्र

★ **परीक्षा मुद्दा:** भारत — 18 जैवमंडल राखीव, 13 UNESCO जाळ्यात.

5 विज्ञान व तंत्रज्ञान

18 आदित्य-L1 (VELC) — सौर उद्रेक असममितपणे पसरतो

- आदित्य-L1 वरील प्रमुख पेलोड **VELC (Visible Emission Line Coronagraph)** ने प्रथमच दाखवले की **कोरोनल मास इजेक्शन (CME)** गोल फुग्यासारखा नव्हे तर **असममित** आकारात पसरतो.
- अभ्यास — **भारतीय खगोलभौतिकी संस्था (IIA)**; अंतराळ हवामान अंदाजासाठी महत्त्वाचा. आदित्य-L1: प्रक्षेपण सप्टें. 2023, **L1 बिंदू, 7 पेलोड**.

आदित्य-L1 अंतराळयान (ISRO)

★ **परीक्षा मुद्दा:** VELC — आदित्य-L1 चा प्रमुख पेलोड; CME असममित.

* चालू घडामोडी नोट्स : ३ नोव्हेंबर २०२६ *

19 IndiaAI मिशन — EKA-1 व Dhir स्वदेशी फाउंडेशन मॉडेल्स

- **EKA-1** (Soket Labs) — 26.3 अब्ज पॅरामीटर्स; **सर्व 22 अनुसूचित भाषा** + इंग्रजी.
- **Dhir 2B व Dhir 5B** (ZenteiQ) — ओपन-सोर्स, ऑफलाइन चालणारे; इंग्रजी + 10 भारतीय भाषा. IndiaAI मिशनला मंत्रिमंडळ मंजुरी — **7 मार्च 2024**.

20 NITI आयोगाचा 'India S&T Scoreboard'

- NITI आयोगाचे उपाध्यक्ष **अशोक कुमार लाहिरी** यांच्या हस्ते — राज्ये/केंद्रशासित प्रदेशांच्या विज्ञान-तंत्रज्ञान कामगिरीचा परस्परसंवादी डॅशबोर्ड (उच्च शिक्षण संस्था, R&D, डीप-टेक स्टार्टअप, पेटंट इ.).

21 NITI आयोग–TEXMiN करार — महत्त्वपूर्ण खनिजे

- **IIT (ISM) धनबाद** येथील **TEXMiN** सोबत संयुक्त हेतूपत्र — महत्त्वपूर्ण व धोरणात्मक खनिजांमध्ये स्वदेशी तंत्रज्ञान; **राष्ट्रीय महत्त्वपूर्ण खनिज मिशन**ला बळ.

6 संरक्षण

22 सोमालियाजवळ अपहृत मासेमारी जहाज 'अझिनी' ची सुटका

- भारतीय नौदलाच्या **48 तासांहून अधिक** चाललेल्या कारवाईत अपहृत मासेमारी जहाज **'Azini'** चे **सर्व 20 कर्मचारी** सुखरूप; कोणतीही जीवितहानी नाही.
- मरीन कमांडो (MARCOS) **भारतीय हवाई दलाच्या C-17** विमानातून अचूक एअरड्रॉपद्वारे उतरवले; जहाजाचा 'मदर शिप' म्हणून वापर टळला.

भारतीय हवाई दलाचे C-17 (संग्रहित)

★ **परीक्षा मुद्दा:** Azini — 20 कर्मचारी; MARCOS; IAF C-17.

* चालू घडामोडी नोट्स : ३ नोव्हेंबर २०२६ *

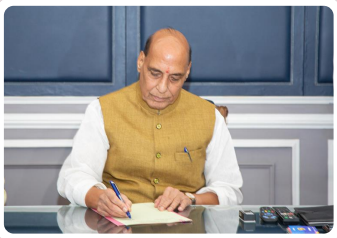
23 'टायगर ट्रायम्फ 2026' — भारत–अमेरिका HADR सराव

- भारत–अमेरिका **त्रि-सेवा मानवतावादी सहाय्य व आपत्ती निवारण (HADR)** सरावाची **5 वी आवृत्ती** — **विशाखापट्टणम** (मेरिटाइम वॉरफेअर सेंटर).
- यंदा **टेबलटॉप सराव (TTX)**; **NDRF** चा प्रथमच सहभाग.

★ **परीक्षा मुद्दा:** टायगर ट्रायम्फ — भारत–अमेरिका HADR; NDRF प्रथमच.

24 2029 पर्यंत ₹3 लाख कोटी संरक्षण उत्पादनाचे लक्ष्य

- संरक्षणमंत्री **राजनाथ सिंह** यांच्या अध्यक्षतेखाली **जैसलमेर** येथे संरक्षण मंत्रालयाच्या सल्लागार समितीची बैठक (विषय: सशस्त्र दलांचे आधुनिकीकरण).
- लक्ष्य (2029): संरक्षण उत्पादन **₹3 लाख कोटी**, निर्यात **₹50,000 कोटी**; 2026-27 संरक्षण अर्थसंकल्प ₹7.85 लाख कोटी. तिसरा **दिल्ली डिफेन्स डायलॉग** — MP-IDSA, नवी दिल्ली.

संरक्षणमंत्री राजनाथ सिंह (संग्रहित)

★ **परीक्षा मुद्दा:** 2029 लक्ष्य — उत्पादन ₹3 लाख कोटी, निर्यात ₹50,000 कोटी.

25 INS सह्याद्री — दक्षिण कोरियासोबत द्विपक्षीय सराव

- INS सह्याद्रीचा कोरिया प्रजासत्ताक नौदलासोबतचा सराव **बुसान** येथे पूर्ण (ROKS Munmu the Great सोबत; हार्बर व सी टप्पे).

INS सह्याद्री (संग्रहित)

26 सागरी सहकार्य — IPRD-2026 व भारत–श्रीलंका तटरक्षक बैठक

- **इंडो-पॅसिफिक रिजनल डायलॉग (IPRD) 2026** — भारतीय नौदल व **राष्ट्रीय सागरी प्रतिष्ठान (NMF)**, नवी दिल्ली (3 दिवस).
- भारतीय तटरक्षक दल व श्रीलंका तटरक्षक दल यांची **9 वी उच्चस्तरीय बैठक** — **मिरिस्सा (श्रीलंका)**; ICG महासंचालक **परमेश शिवमणी**.

7 क्रीडा व पुरस्कार

27 डोपिंगविरोधी संशोधनासाठी NDTL अनुदान धोरण

- क्रीडामंत्री **मनसुख मांडविया** यांनी **10 व्या WAADS** गुणवत्ता हमी व्यवस्थापक बैठकीत (नवी दिल्ली) **NDTL Extramural Research Grant Policy** सुरू केली — 2030 राष्ट्रकुल क्रीडा स्पर्धा व 2036 ऑलिम्पिक यजमानपदाच्या तयारीचा भाग.

28 ग्लेन मॅक्सवेल आंतरराष्ट्रीय क्रिकेटमधून निवृत्त

- ऑस्ट्रेलियाचा अष्टपैलू **ग्लेन मॅक्सवेल** (38) याची आंतरराष्ट्रीय क्रिकेटमधून निवृत्ती; इंग्लंडविरुद्धच्या T20 मालिकेसाठी निवड न झाल्यानंतर निर्णय (वनडेतून आधीच निवृत्त).

ग्लेन मॅक्सवेल (संग्रहित)

* चालू घडामोडी नोट्स : ३ नोव्हेंबर २०२६ *

29 डॉ. पद्मा गुरमेत — 'वेलनेस व्हिजनरी पुरस्कार'

- **राष्ट्रीय सोवा-रिग्पा संस्था, लेह** चे संचालक **डॉ. पद्मा गुरमेत** यांना **सोवा-रिग्पा** (पारंपरिक हिमालयीन/तिबेटी वैद्यक) कार्यासाठी पुरस्कार — CSJM विद्यापीठ, कानपूर (3 री आंतरराष्ट्रीय वेलनेस परिषद).

★ झटपट उजळणी

मुद्दा	उत्तर
पुणे मेट्रो लाइन 3	हिंजवडी–शिवाजीनगर; 23.2 किमी; PPP; पिंक लाइन
ISA अध्यक्ष	भारत (तिसरी सलग मुदत); सह-अध्यक्ष फ्रान्स
निर्यात लक्ष्य (चालू वर्ष)	1 ट्रिलियन डॉलर
COP31 स्थळ	अंताल्या, तुर्किये
'अझिनी' सुटका	20 कर्मचारी; IAF C-17 एअरड्रॉप
टायगर ट्रायम्फ 2026	भारत–अमेरिका; 5 वी आवृत्ती; विशाखापट्टणम
EKA-1	Soket Labs; 22 भाषा
नदी संजीवनी	MoRTH–बिहार; गाळाचा महामार्गांसाठी वापर
मुरासु landfall	ओंगोल (आंध्र प्रदेश)

छायाचित्र श्रेय (Image credits) — Wikimedia Commons

Narendra Modi Portrait 2026.jpg — Prime Minister's Office (GODL-India); Pralhad Joshi in 2024.jpg — President's Secretariat (GODL-India); Nilgiri Biosphere Reserve-Needle Rock View Point-WUS06129.jpg — Rainer Halama (CC BY-SA 4.0); Aditya-L1 spacecraft.jpg — Indian Space Research Organisation (GODL-India); Boeing C-17 Globemaster III, Indian Air Force.jpg — Indian Air Force (GODL-India); Shri Rajnath Singh assumed charge as the Union Minister of Defence for the second consecutive term, in New Delhi on June 13, 2024.jpg — Ministry of Defence (GODL-India); INS Sahyadri (F49) at sea.jpg — Indian Navy (GODL-India); Glenn Maxwell 3.jpg — paddynapper (CC BY-SA 2.0). छायाचित्रे केवळ ओळखीसाठी; काही संग्रहित (file) छायाचित्रे आहेत.